

OSVRT NA ZNANSTVENI I DRUŠTVENI RAD PROF. DR NIKOLE ČUBRANIĆA

U povodu njegovog odlaska u mirovinu

Više od tri decenije djelovao je do nedavna, najprije na geodetskom odsjeku Tehničkog fakulteta kasnije na Geodetskom fakultetu prof. dr Nikola Čubranić, kad je po sili zakona otišao u mirovinu. Njegov plodan stručni i znanstveni rad poznat je ne samo njegovim bivšim studentima, sada geodetskim inženjerima sa ovih visokoškolskih geodetskih učilišta, nego i cijeloj našoj stručnoj geodetskoj javnosti.

Nije lako u jednom kratkom izlaganju opisati iscrpno sve ono što je prof. Čubranić dao u toku ovog njegovog plodnog djelovanja kao pedagog i znanstveni radnik geodetskoj struci i našoj zajednici. Zato neka se ne zamjeri ako u ovom izlaganju bude nešto ne namjerno propušteno.

Prof. dr Nikola Čubranić rodio se 13. IX 1905. god. u mjestu Baška na otoku Krku. Osnovnu školu pohađao je u rodnom mjestu, a klasičnu gimnaziju od 1918. do 1926. u Senju. Iste godine upisao se na geodetsko-kulturnotehnički odjel Tehničkog fakulteta u Zagrebu, a diplomirao je u veljači 1931. godine.

Nakon diplomiranja zaposlio se u privatnoj geodetskoj poslovnici u kojoj je od listopada 1931. do lipnja 1932. radio na komasaciji dviju katastarskih op-

ćina u Sremu. U srpnju 1932. dobio je namještenje u bivšem Odelenju katastra i državnih dobara ministarstva finansija u Beogradu. Tu je bio angažiran na radovima novog premjera u Srbiji i djelomično u Hrvatskoj. Rukovodio je među ostalim premjerom gradova Zaječara i Varaždina.

Na zadacima novog premjera u Srbiji prof. Čubranić nije samo korektno obavljao povjerene radove po ustaljenim propisima. Pri izvođenju novog premjera u Srbiji i Makedoniji mnogobrojnim prijedlozima i novinama dao je značajan naučno praktični doprinos na unapređenju tih radova.

U triangulacioni odsjek Odelenje katastra bio je premješten 1938. godine gdje je radio na radovima triangulacije i nivelmana. U njemu je ostao sve do 1941., za koje vrijeme je radio triangulaciju na području Slovenije, Hrvatske i Bosne, počevši od osnovne mreže I reda pa do IV reda. Ovi radovi su mu omogućili da se već tada počeo naučno usmjeravati na područje koje mu je u kasnije doba bila jedna od osnovnih naučnih preokupacija.

Od 1941. do 1945. rukovodi u odjelu za državnu izmjeru u Zagrebu radovima triangulacije i izmjere, a 1943. godine izabran je za honorarnog nastavnika na Tehničkom fakultetu za predmet »Državna izmjera«.

Početkom mjeseca prosinca 1945. obranio je doktorsku disertaciju pod naslovom: »Trigonometrijsko mjerenje visina«. Tim radom dao je prof. Čubranić teoretske osnove za određivanje kota triangulacionih tačaka nižih redova, pri čemu je na temelju ranijih istražnih radova na triangulaciji došao do zaključka o djelovanju refrakcije u ovim mjerenjima i mogućnosti uklanjanja ove sistemske pogreške iz rezultata mjerenja. Za izvanrednog profesora izabran je krajem prosinca 1945. za predmete Viša geodezija I dio (državna izmjera) i Teorija pogrešaka s računom izjednačenja. Nakon odlaska prof. Abakumova sa fakulteta povjereno mu je predavanje predmeta Viša geodezija II (Teorija oblika Zemlje).

1951. godine prof. Čubranić je postao šef katedre za višu geodeziju, a od 1953., nakon osnivanja Zavoda predstojnik Zavoda za Višu geodeziju, na kojoj dužnosti ostaje do 1974. godine.

Od dolaska na fakultet prof. Čubranić surađuje povremeno u privrednim geodetskim organizacijama na radovima, koji su trebali njegovo veliko iskustvo i savjete za rješavanje delikatnih stručnih problema.

Znanstveni radovi

Prof. Čubranić objavio je veliki broj znanstvenih radova i niz prikaza iz strane stručne i naučne štampe, zatim recenzije udžbenika i drugih znanstvenih publikacija. Prvi njegovi radovi datiraju još iz 1936. godine, kao rezultati njegovih istraživanja na radovima državnog premjera. To su »Nivelman grada Zaječara (1936.)« »Ispitivanje kontrolnih lenjirica polarnih planimetara (1937.)« i »Pojednostavljenje rada kod izvođenja detaljnog nivelmana (1939)«. Svi ovi radovi objavljeni su u Tehničkom listu Zagreb.

Doktorska disertacija pod naslovom »Trigonometrijsko mjerenje visina i njegova upotreba u praksi« objavljena je u nastavcima u Geodetskom listu Zagreb 1947. brojevi 2—3, 4—5, i 6—8.

U Geodetskom listu, u kojem djeluje kao član redakcionog odbora od 1948. god., publicirani su slijedeći radovi prof. Čubranića: »Projekcioni sistemi u Hrvatskoj (1947)«, »Tablice za redukciju dužina u Gauss-Krugerovoj projekciji

(1948), Bazisna mreža grada Zagreba (1948), Izbor polusnih uvjeta (1948), Pred novim metodama mjerenja (1948), Izjednačenje više vočaka načinom posrednih mjerenja (1949), Bergstrandova metoda mjerenja dužina (1951), Prilog poznavanju djelovanja sistematskih pogrešaka (1952), Ocjene točnosti teodolita Wild T3 s osvrtom na potrebnu točnost u triangulaciji I reda (1953), Srednja pogreška dužina (1956), Točnost visinskog povezivanja otoka pomoću trigonometrijskog nivelmana (1956), Razmatranje veličine i utjecaja refrakcije kod trigonometrijskog mjerenja visina (1962), Spriječiti katastrofe potresa (1971), Dosadašnji rad na opažanju umjetnih Zemljinih satelita na stanici Hvar (1972), Marko Antun Gospodnetić (1975).

U Geodetskom listu dao je još niz prikaza iz strane stručne štampe, sa simpozija i konferencije, te recenzija. Osnivanjem Zbornika radova Geodetskog fakulteta publicirani su u njemu slijedeći znanstveni radovi prof. Čubranića:

Težine mjerenja (1965), Korelacija u geodeziji (1970), Opažanje umjetnih Zemljinih satelita (1971), Studij i stremljenja u geodeziji (1968) u povodu 50-godišnjice Tehničkog fakulteta.

Osim ovih radova prof. Čubranić ima još zapaženih radova koje je podnio u obliku referata i predavanja na međunarodnim simpozijima u Gracu, Krakovu, Beču, Ateni i Milanu, te na Univerzitetu u Bonnu, Kongresu GIGJ-e u Beogradu, Generalnoj skupštini UGGI u Grenoblu.

Međutim osim ovih publikacija ističu se još i njegovi udžbenici, koji su objavljeni tokom djelovanja prof. Čubranića na Tehničkom fakultetu i Geodetskom fakultetu. Već 1948. objavljena su njegova skripta »Račun izjednačenja«. Geodetski priručnik (instrumenti) (u zajednici Macarol, Neidharolt, Janković-1948.)

Dalje slijede udžbenici Viša geodezija I dio (1954), Račun izjednačenja prvo izdanje (1958), Teorija pogrešaka s računom izjednačenja (drugo izdanje 1967.), Viša geodezija II dio (1974.), Viša geodezija I dio (drugo popunjeno izdanje 1974.).

Pored ovog velikog publicističkog djelovanja prof. Čubranić je vrlo aktivno učestvovao u raznim komisijama i organima upravljanja na fakultetu. Dugo godina sve do odlaska u mirovinu bio je predsjednik komisije za diplomatske ispite, dekan fakulteta bio je u mandatnom periodu 1970/71. i 1971/72. Posebno je bio angažiran u nizu disertacija kao mentor i član komisija kako na zagrebačkom fakultetu, tako i na fakultetima u Beogradu i Ljubljani.

Prof. Čubranić je veoma aktivan društveni radnik. Član je naprije Geodetske sekcije DIT-a Hrvatske od njenog osnivanja 1946., kasnije Saveza GIG-a Hrvatske, član redakcionog odbora Geodetskog lista od 1948., u kojem je ne samo aktivno učestvovao kao član i recenzent članaka iz njegove stručno-znanstvene domene, nego i kao veoma plodan pisac aktuelne stručne i znanstvene problematike, što je ranije izloženo. Za njegovu aktivnost na društvenom, stručnom i znanstvenom polju, Savez GIG-a Jugoslavije izabrao ga je za svog počasnog člana. To isto priznanje dao mu je i Savez GIG-a Hrvatske.

Prof. Čubranić suradnik je Jugoslavenske Akademije znanosti i umjetnosti, te predsjednik Odbora za geodeziju u sastavu Razreda za matematičke, fizičke i tehničke znanosti, koji je osnovan 5. 10. 1976.

Na osnovi cjelokupne znanstvene stručne i društvene aktivnosti, a na prijedlog Znanstveno-nastavnog Vijeća Geodetskog fakulteta i Saveza Geodetskih

inženjera i geometara Hrvatske, Republički Savjet za znanstveni rad odao je priznanje prof. dr Nikoli Čubraniću dodijelivši mu Nagradu za životno djelo za 1975. godinu.

Čitava plejada diplomiranih inženjera geodezije iz svih krajeva Jugoslavije sjećat će se prof. Čubranića ne samo kao dobrog nastavnika, nego i kao prijatelja mladog naraštaja, spreman uvijek da pomogne savjetom i uputama bilo studentima pri radu ili stručnjacima na stručnim radovima.

Prof Čubranić je svoju mirovinu časno zaslužio ostavivši za sobom znatan dio svog znanja i praktičnog iskustva, na čemu mu ne samo njegovi bivši studenti, nego i cijela geodetska javnost iskreno zahvaljuje sa željom za njegov dug život i dobro zdravlje.